

сюди потоками атмосфери з інших континентів.

Речовини, що забруднюють природне середовище, дуже різноманітні. У залежності від своєї природи, концентрації, часу дії на організм людини вони можуть викликати різні несприятливі наслідки. Короткочасний вплив невеликих концентрацій таких речовин може викликати запаморочення, нудоту, першіння в горлі, кашель. Потрапляння в організм людини великих концентрацій токсичних речовин може призвести до втрати свідомості, гострого отруєння і навіть смерті. Прикладом подібної дії можуть бути смоги, що утворюються у великих містах у безвітряну погоду або аварійні викиди токсичних речовин промисловими підприємствами в атмосферу [1, с.118].

Реакції організму на забруднення залежать від індивідуальних особливостей: віку, стану, стану здоров'я. Як правило, більш уразливі діти, літні і хворі люди. При систематичному чи періодичному надходженні в організм порівняно невеликих кількостей токсичних речовин відбувається хронічне отруєння.

Література

1. Арский Ю.М., Данилов-Данильян В.и др. Экологические проблемы: что происходит, кто виноват и что делать. — М.: МНЭПУ, 1997. — 114 с.
2. Владимиров А. Н., Ляхин Ю.И.и др. Охрана окружающей среды. — Л.: Наука, 1991. — 98 с.
3. Глушко Я.М. Вредные неорганические соединения в промышленных сточных водах.- Л, 1979. — 64 с.
4. Руденко Л.Г. Еколого-географічна ситуація в Україні та основні тенденції в її картографуванні // Український світ. -1994. № 5-12.- С.30-33.
5. Трещева О.Л. Системная организация валеологического образования школьников // <http://www.infosport.ru/SportDoc/LibQuery.idc>.
6. Шандала М. Г. и др. Окружающая среда и здоровье населения. — К.: Здоров'я, 1988. — 143 с.

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Підлужна С.А., Рогуля В.О.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Вітчизняна історія пізнання людиною проблем власного здоров'я і підходів його збереження й зміцнення є невід'ємною частиною світової науки і медичної практики. Досить згадати про багатотисячолітній досвід монастирів, створення спеціальних лікарень і притулків. Існуюча практика базувалася на міцних природничонаукових традиціях, закладених І.Сеченовим, І.Павловим, В. Бехтеревим, І.Пироговим та іншими.

Нині проблема взаємозв'язку середовища, в якому живе людина, та її здоров'я вийшла за рамки суто медичні. Попереджаючи про можливі наслідки вторгнення людини в природу, академік В.І.Вернадський зазначав: «Людина стає геологічною силою, здатною змінити обличчя Землі». І це пророцтво справдилось.

Зміна параметрів факторів навколишнього середовища викликає в організмі людини відповідні біологічні зміни. Завдяки процесам адаптації у здорової людини ці фактори до певних меж (в залежності від ступеня індивідуальної резистентності) дозволяють зберегти здоров'я). Адаптація залежить від сили дії факторів навколишнього середовища і від індивідуальної реактивності організму. Критерієм ступеня адаптації є збереження гомеостазу (відносної динамічної сталості внутрішнього середовища і деяких фізіологічних функцій організму людини, що підтримується механізмами саморегуляції в умовах внутрішніх і зовнішніх подразників) незалежно від тривалості дії фактора, до якого сформувалася адаптація. Адаптація допомагає підтримувати стійким внутрішнє середовище організму, коли параметри деяких факторів навколишнього середовища виходять за межі оптимальних. У цьому механізмі знаходиться вияв автопластичності людського організму (зміна самих себе у відповідності змінених умов) і це є об'єднуючим між живими організмами. Внаслідок науково-технічної революції і урбанізації нашої планети негативний вплив порушень біосфери Землі на здоров'я людини значно зріс. Організм людини вже не спроможний швидко адаптуватися до цих швидких і глобальних змін. Особливу загрозу для здоров'я людини несе антропічне забруднення компонентів природного середовища [3].

Численними дослідженнями вітчизняних і закордонних авторів показана роль несприятливих факторів навколишнього середовища (забруднення повітря, ґрунту, води промисловими відходами, використання отрутохімікатів у сільському господарстві, широке застосування хімічних засобів у побуті і на виробництві) у розвитку різного роду захворювань населення. Вплив антропічних змін у біосфері, які перетворюють її на техносферу, згубно діє на здоров'я людей, що позначається їх передчасним старінням і смертю, народженням неповноцінних дітей. За даними світової статистики, кількість дітей, які народилися з різним ступенем фізіологічної незрілості, наближається до 90%. Це означає, що абсолютно здоровою народжується в середньому лише одна дитина з десяти. Фізіологічна незрілість знаходить прояв у схильності до алергій, сколіозу, діатезу, астми, неврозів. Визначений ще в період внутрішньоутробного розвитку знижений опір організму до шкідливих впливів зовнішнього середовища обеззброює людину перед хворобами цивілізації. Сьогодні медики нараховують більше ніж 2000 нозологічних одиниць спадково обумовлених патологічних станів. Це являє собою величезну небезпеку для людства: під загрозою найбільше наше багатство — генофонд, який зберігає всю багатоманітність спадковості від попередніх поколінь. Статистика захворюваності населення України, що ґрунтується на реєстрації звертань хворого до лікаря, свідчить, що у структурі захворюваності перше місце посідають хвороби органів дихання, далі йдуть хвороби системи кровообігу, на третьому місці хвороби нервової системи та органів чуття.

Доведено, що приблизно на 50 % здоров'я людини визначається способом життя. Негативними його чинниками є шкідливі звички, неправильне харчування, несприятливі умови праці, моральне і психічне навантаження, малорухливий спосіб життя, низький освітній

та культурний рівень життя тощо. Серед інших провідних факторів, які впливають на здоров'я людини, можна назвати соціальні й природні умови — 20%. Істотне значення має стан генетичного фонду популяції, схильність до спадкових хвороб. Це ще близько 20% факторів, які визначають сучасний рівень здоров'я населення. Безпосередньо на охорону здоров'я та медичну допомогу, стан профілактичних закладів припадає 10% внеску[1].

Нинішню екологічну ситуацію в Україні можна охарактеризувати як кризову, що формувалася протягом тривалого періоду через нехтування об'єктивними законами розвитку і відтворення природно-ресурсного комплексу України.

Для здійснення первинної профілактики деяких захворювань людини потрібно передусім встановити причинно-наслідкові зв'язки між екологічними чинниками, які мають патогенний характер, і її здоров'ям. Так, наступальна стратегія системи охорони здоров'я, яка знайшла вияв у практичних рекомендаціях щодо змін технологічного процесу на деяких підприємствах, пов'язаних із забрудненням атмосферного повітря призвела до різкого зниження рівня злоскісних новоутворень, захворювань органів дихання та інших хвороб. Вторинна профілактика більш складна, оскільки вона проводиться на індивідуальному рівні і залежить від сформованості культури здоров'я індивіда, його свідомості, рівня обізнаності з питань оптимізації впливу патогенних екофакторів. Якщо первинну і вторинну профілактику проводять не на належному рівні, виникають і розвиваються хвороби, накопичується кількість хронічних захворювань з відповідними наслідками [2].

Література:

1. Гарбузов В.И. Об основах здорового образа // Человек — жизнь — здоровье: древние и новые каноны медицины.— СПб, 1995.
2. Казин Э.М., Блинов Н.Г., Литвинова Н.А. Основы индивидуального здоровья человека. Введение в общую и прикладную валеологию. — М.: Владос, 2000.
3. Пивоваров Ю.П., Королик В.В., Зиневич Л.С. Гигиена и основы экологии человека — Ростов-на-Дону: Феникс, 2002.

ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ВМІСТУ ФТОРИД-ІОНІВ У ПРИРОДНИХ ВОДАХ ПОЛТАВЩИНИ

*Плаксієнко І.Л., Янош Д.В.
Полтавська державна аграрна академія*

Проблема забезпечення населення України якісною питною водою з кожним роком ускладнюється і стає більш гострою. Практично всі поверхневі, а в окремих регіонах і підземні води за рівнем забруднення не відповідають вимогам стандарту на джерела постачання. Фтор є життєво необхідним мікроелементом для нормального проті-